

**ПРОГРАМА
ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ**

безперервного професійного навчання аудиторів

напрямок: міжнародні стандарти аудиту

**тема: «Прийняття першого завдання з аудиту
та подальше продовження співпраці
з клієнтом»**

Укладачі:

Кармазіна Наталія Вячеславівна

сертифікований аудитор України, доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри фінанси та облік Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

Церетелі Лариса Григорівна

сертифікований аудитор, член Ради Аудиторської палати України

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ПЛАН ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	6
ЗМІСТ ТЕМ ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	7
МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	11
ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	12
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	13
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	14

ВСТУП

Зміни в Закон України «Про бухгалтерський облік» розширили коло юридичних осіб, які зобов'язані оприлюднювати фінансову звітність разом з аудиторським звітом.

Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» встановлено нові вимоги для аудиторів, які здійснюють обов'язковий аудит, та передбачено окрему процедуру добору суб'єктів аудиторської діяльності. Окремі та більш жорсткі вимоги встановлено для аудиторських фірм, які мають право проводити аудит підприємств, що становлять суспільний інтерес.

За невідповідність вимогам передбачено застосування стягнень від попередження та накладання штрафів до зупинення права на надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності та виключення з Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності. Порухення цих вимог може мати негативні наслідки не тільки для аудиторів, а і для суб'єктів підприємницької діяльності.

Отже за таких обставин удосконалення професійних знань аудиторів за презентованою темою обумовлюється, перш за все, необхідністю ретельного вивчення вимог, формування практичних навичок щодо оперативного отримання необхідної інформації в повному обсязі, відповідної її оцінки та переконливого документування отриманих доказів.

Програма безперервного професійного навчання аудиторів України направлена на, поглиблення, підтримання на належному рівні, розширення й оновлення професійних знань для забезпечення високої якості аудиту та набуття необхідних теоретичних знань щодо класифікації завдань та обґрунтування рішення щодо можливості прийняття їх до виконання.

Предмет програми освітнього заходу – система знань про встановлення політик і процедур щодо прийняття клієнта, продовженню відносин з клієнтом та роботи над конкретними завданнями.

Метою освітнього заходу є підвищення професійного рівня сертифікованими аудиторами України задля забезпечення професійного розвитку, підтримання на високому рівні та удосконалення практичних навичок з аудиту і набуття нових теоретичних знань щодо застосування МСА в процесі прийняття завдання.

Відповідно до поставленої мети передбачено виконання таких **завдань освітнього заходу**:

- вивчити вимоги Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» до внутрішньої організації суб'єктів аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності;
- систематизувати вимоги МСА про встановлення політик і процедур щодо прийняття клієнта, продовженню відносин з клієнтом та роботи над конкретними угодами (завданнями з аудиту);
- упорядкувати методичні підходи до оцінки можливості дотримання принципів етики (незалежність, компетентність, конфіденційність);
- запропонувати організаційно-методичний інструментарій отримання інформації з різних джерел та оцінки факторів, які впливають на чесність управлінського персоналу;
- вивчити вимоги Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» щодо визначення ризиковості потенційного клієнта;
- розглянути особливості застосування Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх

послуг (видання 2016-2017 років) (далі МСА) на етапі узгодження умов завдання з аудиту;

- розглянути вимоги МСА щодо документування процесу виконання вимог чинного законодавства на етапі прийняття клієнта (завдання з аудиту);

- упорядкувати методичні підходи до оцінки достатності отриманих аудиторських доказів щодо можливості прийняття клієнта (завдання з аудиту).

Загальна тривалість програми освітнього заходу – 20 (двадцять) годин, в тому числі 12 (дванадцять) годин лекцій та 8 (вісім) годин практичних занять, яка розрахована на 3 календарні дні.

Обсяг програми освітнього заходу складається з 7 (сьоми) тем:

Тема 1. Вимоги МСА про встановлення політик і процедур щодо прийняття клієнта, продовженню відносин з клієнтом та роботи над конкретними угодами (завданнями).

Тема 2. Перевірка можливості (права) виконання завдання з аудиту згідно вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Тема 3. Оцінка факторів, які впливають на чесність управлінського персоналу, і аналіз ризиків, пов'язаних з наданням професійних послуг (вивчення бізнесу, відкритих джерел інформації щодо клієнта, його власників та керівництва).

Тема 4. Оцінка можливості дотримання принципів етики (незалежність, компетентність, конфіденційність).

Тема 5. Встановлення рівня ризиковості потенційного клієнта згідно вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» .

Тема 6. Досягнення взаєморозуміння з клієнтом (переддоговірний етап).

Тема 7. Документування процесу прийняття клієнта (завдання з аудиту).

1. ПЛАН ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Програма освітнього заходу розрахована на 20 (двадцять) годин.

Тривалість освітнього заходу – 20 годин, яка розрахована на 3 календарних дні.

Обсяг програми освітнього заходу – 20 годин, в тому числі 12 години лекцій та 8 годин практичних занять:

(години)

№ теми	Назва теми	Обсяг	Лекції	Практичні заняття
1-й день				
1.	Вимоги МСА про встановлення політик і процедур щодо прийняття клієнта, продовженню відносин з клієнтом та роботи над конкретними угодами.	3	2	1
2.	Перевірка можливості (права) виконання завдання згідно вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».	4	2	2
2-й день				
3.	Оцінка факторів, які впливають на чесність управлінського персоналу, і аналіз ризиків, пов'язаних з наданням професійних послуг (вивчення бізнесу, відкритих джерел інформації щодо клієнта, його власників та керівництва).	4	2	2
4.	Оцінка можливості дотримання принципів етики (незалежність, компетентність, конфіденційність).	3	2	1

3-й день				
5.	Верифікація потенційного клієнта згідно вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».	2	1	1
6.	Досягнення взаєморозуміння з клієнтом (переддоговірний етап).	2	2	-
7.	Документування процесу прийняття завдання.	2	1	1
Всього тривалість освітнього заходу		20	12	8

2. ЗМІСТ ТЕМ ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Тема 1. Вимоги МСА про встановлення політик і процедур щодо прийняття клієнта, продовженню відносин з клієнтом та роботи над конкретними угодами (завданнями)

Політики і процедури прийняття завдання, продовження відносин з клієнтами і конкретних завдань (МСКЯ 1 «Контроль якості роботи аудиторських організацій, які проводять аудиторські та оглядові перевірки фінансової звітності, виконують інші завдання, що гарантують достовірність, і надають супутні послуги»).

Згода управлінського персоналу щодо визнання і розуміння відповідальності, як передумова прийняття завдання з аудиту (МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту згідно з Міжнародними стандартами аудиту»).

Передумови для проведення аудиту, обмеження обсягу до прийняття завдання з аудиту, інші чинники, що впливають на прийняття завдання з аудиту. Узгодження умов завдань з аудиту та прийняття зміни в умовах завдання з аудиту. Відповідальність аудитора під час узгодження умов завдання з аудиту (МСА 210 «Узгодження умов виконання аудиторського завдання»).

Обов'язки партнера із завдання щодо контролю якості на етапі прийняття завдання (МСА 220 «Контроль якості аудиту фінансової звітності»).

Тема 2. Перевірка можливості (права) виконання завдання з аудиту згідно вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»

Оцінка прийнятності концептуальної основи фінансової звітності, яка була використана замовником при складанні фінансової звітності, та її відповідності законодавству.

Вивчення інформації щодо дотримання обмеження згідно ст. 6 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Перевірка щодо надання супутніх послуг.

Критерії віднесення підприємства до суб'єктів суспільного інтересу. Визначення виду підприємства (чи не є воно ССІ): чи не є підприємство великим згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; емітентом цінних паперів, цінні папери якого допущені до торгів на фондових біржах або щодо цінних паперів якого здійснено публічну пропозицію.

Перевірка на предмет природної монополії на загальнодержавному ринку або здійснення діяльності з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення.

Аналіз відповідності призначення суб'єкта аудиторської діяльності для надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності вимогам ст. 39 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Тема 3. Оцінка факторів, які впливають на чесність управлінського персоналу, і аналіз ризиків, пов'язаних з наданням професійних послуг (вивчення бізнесу, відкритих джерел інформації щодо клієнта, його власників та керівництва)

Джерела для пошуку інформації щодо чесності посадових осіб Замовника або його керівних органів.

Ідентифікаційні дані та ділова репутація основних власників, ключового керівного складу, пов'язаних сторін і осіб, наділених керівними повноваженнями. Характер діяльності клієнта, включаючи його ділову практику. Інформація щодо ставлення основних власників, ключового керівництва і осіб, наділених керівними повноваженнями, до середовища внутрішнього контролю. Існування (відсутність) агресивного ставлення клієнта до гонорарів фірми і його прагнення до мінімізації гонорару. Аналіз ознак неприйняттого обмеження масштабу робіт. Причини призначення фірми і відмови від продовження відносин з попереднім аудитором.

Узагальнення та оцінка отриманої інформації щодо чесності клієнта, його ділової репутації з метою визначення можливості прийняття даного клієнта (завдання).

Тема 4. Оцінка можливості дотримання принципів етики (незалежність, компетентність, конфіденційність)

Вивчення інформації на предмет дотримання незалежності фірми і виконання вимог ст. 6 та ст.10 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Ідентифікація фактів і обставин, які можуть загрожувати фундаментальним принципам етики. Оцінка незалежності аудиторської фірми та її працівників щодо потенційного клієнта станом. Заходи у разі виявлення загроз незалежності.

Аналіз та оцінка компетентності персоналу фірми. Оцінка необхідності та можливості залучення вузьких фахівців відповідної галузі (експертів) для здійснення аудиту.

Розрахунок часу, що необхідний для виконання завдання. Оцінка часу та наявної кількості персоналу. Оцінка можливості аудиторської фірми виконати завдання в установлений термін.

Тема 5. Верифікація потенційного клієнта згідно вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»

Верифікація клієнта при встановленні ділових стосунків (тобто, на етапі прийняття клієнта): встановлення (підтвердження) відповідності особи клієнта (представника клієнта) отриманим від нього ідентифікаційним даним.

Встановлення кінцевого бенефіціарного власника (контролера). Розуміння понять «кінцевий бенефіціарний власник (контролер)» та «вигодоодержувач» у контексті Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Документи, що підтверджують наявність структури власності такого клієнта. Інші джерела інформації.

Аналіз інформації на наявність ознак того, що потенційний клієнт може бути залучений в відмивання грошей або іншу злочинну діяльність. Джерела інформації

Тема 6. Досягнення взаєморозуміння з клієнтом (переддоговірний етап)

Зміст Листа-замовлення (мета перевірки, період, форма надання звіту, бажані місце і терміни проведення перевірки). Умови завдання, які вимагають обов'язкового письмового узгодження: мета і обсяг аудиту фінансових звітів; відповідальність аудитора; відповідальність

управлінського персоналу за фінансові звіти; концептуальна основа фінансової звітності, прийнята при складанні звітності; посилення на очікувану форму і зміст будь-яких звітів, в яких замовнику буде видана інформація про результати проведеної роботи (обсяг і склад), і констатація того, що можуть виникнути обставини, при яких звіт може відрізнятись від очікуваної форми. Лист-угода. Договір на аудит.

Тема 7. Документування процесу прийняття клієнта (завдання з аудиту)

Політика фірми щодо документування рішень, які були прийняті з питань, пов'язаних з прийняттям нових клієнтів або продовженням відносин з постійними клієнтами та прийнятті конкретних завдань. Процедури реалізації цієї політики. Стандартизація документації внутрішніми документами аудиторської фірми. Склад постійної інформації про клієнта («постійний файл»). Терміни підготовки документів та їх зберігання.

3. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Методичне забезпечення Програми освітнього заходу включає:

- розроблений навчально-методичний посібник, який базується на нормативно-правових актах України з питань регулювання аудиторської діяльності, Міжнародних стандартах контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2016-2017 років), включаючи в тому числі практичні ситуації;
- презентаційний матеріал до кожної теми;
- пакет робочих документів аудитора.

4. ФОРМИ ТА МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Дана Програма буде проводитись:

- в очної формі в навчальній аудиторії або
- в дистанційній формі в онлайн-режимі з застосуванням платформи ZOOM.

Форма проведення освітнього заходу залежить від узгодженої політики й рішень Президента, Уряду та Верховної Ради щодо проведення необхідних соціально-економічних заходів пов'язаних з коронавірусною пандемією COVID-19.

Місце проведення освітнього заходу:

- при очній формі в навчальній аудиторії:
 - у м. Запоріжжя в учбовому залі / тренінговій аудиторії, розташованій за адресою – проспект Соборний, буд. 151;
 - у м. Києва та інших регіонах України (з урахуванням заявок поданих аудитором щодо обраної теми освітнього заходу) – в учбових приміщеннях обладнаних мультимедійним та демонстраційним обладнанням, кондиціонером та офісними меблями на підставі укладених договорів оренди з контрагентами, з якими плідно працювали в попередні роки.
- при дистанційній формі через застосуванням платформи ZOOM:
 - у м. Запоріжжя за адресою проспект Соборний, 180 А,
 - у м. Київ за адресою вул. В'ячеслава Липинського, 12 Б, кімната 302.

5. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

За наслідками участі в освітньому заході аудитори повинні **знати**:

- вимоги Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» до внутрішньої організації суб'єктів аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності;
- критерії класифікації підприємств згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»;
- критерії віднесення підприємств до суб'єктів суспільного інтересу;
- вимоги МСА про встановлення політик і процедур щодо прийняття клієнта, продовженню відносин з клієнтом та роботи над конкретними угодами (завданнями з аудиту);
- джерела отримання інформації щодо бізнесу потенційного клієнта та ділової репутації його власників та керівництва;
- елементи методики аудиту та їх застосування у процесі прийняття завдання з аудиту;
- критерії оцінки відповідності та достатності аудиторських доказів;
- вимоги до документування аудиторських процедур, їх результатів.

За наслідками участі в освітньому заході аудитори повинні **вміти**:

- застосовувати доречні положення МСА в процесі прийняття клієнта (завдання);
- ідентифікувати потенційного клієнта згідно вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивнню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»;
- проводити оцінку достатності доказів щодо обґрунтування рішення про прийняття клієнта (завдання);

– складати аудиторську документацію, яка відображає відповідність та достатність отриманих доказів як підстави для рішення про прийняття клієнта (завдання).

Аудитори в процесі навчання отримують теоретичні знання та практичні навички для застосування МСА на етапі прийняття клієнта та завдання з аудиту фінансової звітності. Отримані навички поглиблюють знання щодо застосування МСА та покращають якість надання аудиторських послуг.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрощук І. І. Умови та порядок прийняття завдання з надання впевненості, яке не є аудитом чи оглядом фінансової звітності. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2011. Вип. 20, ч. II. С. 250-260.

2. Безперервність діяльності у поточному середовищі, що розвивається, – розгляд аудитором впливу COVID-19. URL: <https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2020/07/Безперервність-діяльності-у-поточному-середовищі-що-розвивається-—-розгляд-аудитором-впливу-COVID-19.pdf>

3. Бондар Ю. В. Робочі документи аудитора. Лід Скедьюли та Програми. Аудиторська вибірка: посібник. – 2-ге видання. К: ДП «Інформ.-аналіт. агенство». 2017. 396 с.

4. Визначення кінцевого бенефіціарного власника (контролера) Публічні діячі: Виявлення / Встановлення джерел багатства/коштів. URL: http://publications.chamber.ua/2017/FLIFI/3_ING.pdf

5. Додаток до Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016-2017 років. пер. з англ. Київ : Аудиторська палата України. «Видавництво «Фенікс», 2018. Ч. 3. 1120 с.

6. Керівництво з ризик-орієнтованого підходу для спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу. URL: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/books/2020/KerivnytxtvoSPFM.pdf>

7. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016-2017 років / пер. з англ. Київ: Аудиторська палата України / «Видавництво «Фенікс», 2018. Ч. 1. 1141 с.

8. Події після звітного періоду в поточному середовищі, що розвивається, – Розгляд аудитором впливу COVID-19. URL: <https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2020/07/Події-після-звітнього-періоду-в-поточному-середовищі-що-розвивається-—-Розгляд-аудитором-впливу-COVID-19-.pdf>

9. Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 «Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг», затв. рішенням Аудиторської палати України від 27.09.2007 №182/4. URL: <https://www.apu.net.ua/kontrol-yakosti>

10. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. №2258-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

11. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 04.10.2014 № 1702- VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18#Text>

12. Проскуріна Н. М. Процедурне забезпечення аудиту. Теорія та практика: монографія. Київ: Інформ.-аналіт. агентство, 2011. 739 с.

13. Рубітель О. Ю. Конститутивно-ключові підходи до побудови системи контролю якості аудиторських послуг. Частина 4. Елемент «Прийняття завдання, продовження співпраці з клієнтом та виконання конкретних завдань». URL: <https://blog.liga.net/user/orubitel/article/32101>

14. Салова Н. Професійна етика аудитора: фундаментальні принципи. Аудитор України. 2015. № 6 (235). С.14-19.

15. COVID-19: Міркування етики та незалежності. URL: <https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2020/07/IESBA-Staff-Q-A-COVID-19-Ethics-Independence-Considerations-укр-1.pdf>

16. Шалімова Н. С. Специфіка договору на проведення аудиту та цивільно-правової відповідальності аудиторів. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/887/1/40.pdf>